

24 maart 2019, VDGH-T. Jannie Meijer treedt toe. Psalm 37 in de versie van Huub Oosterhuis *150 psalmen vrij* (Ten Have 2011, 3^e). En een gedicht van Karel Eykman, 'Wat mensen moeten weten', in: *Een knipoog van u zou al helpen. Bij iedere psalm een gedicht. Illustraties Ceseli Josephtus Jitta* (Zoetermeer 2013). Bij Psalm 9. Thema: 'Red hen die geen verweer hebben'. Ds. Pieter Post.

Liederen uit *Liedboek 2013*: 220; 280; 'Wij die met eigen ogen' (*Zolang er mensen zijn. 100 liederen voor de eredienst*, Kampen/Averbode 1993); 970; 421; 1006; 423.

Inleidende woorden

De doopsgezinden hebben vele mensen aangetrokken. Om hun vredes-denken, of om hun sociale gemeenschap, of om andere redenen. Er zijn doopsgezinden en remonstranten, bijvoorbeeld, die samen één gemeente vormen. Zij delen vaak een predikant en het kerkgebouw. In vroegere tijden herkenden doopsgezinden zich in remonstranten en werden ze remonstrantsgezinde doopsgezinden genoemd. Enkele jaren geleden was ik in Londen voor een conferentie door de mennonieten/doopsgezinden georganiseerd. De mensen die daar op af kwamen, hadden een lutherse, een baptistische, of een anglicaanse achtergrond. Zij bleven wel lid van hun eigen kerk, maar vonden daar niet de vredestheologie die ze zochten. Die vonden zij bij de mennonieten/doopsgezinden. Zij noemden zich daarom een mennonitische lutheraan, of een mennonitische anglicaan.

In dit uur geeft de PKN-er Jannie Meijer te kennen dat zij lid wil worden van onze gemeente. Zij mag zich een 'doopsgezinde PKN-er' noemen. Een nieuw verschijnsel is dat dus niet. Al geruime tijd bezoekt zij onze diensten en doet zij actief mee met het Dopers Leerhuis en andere activiteiten, zoals zij dat ook doet in de rest van de oecumene. Straks zal dat zij dat toelichten. Een paar weken geleden is er een kennismakinggesprek geweest met de kerkenraad. Dat was een inhoudelijk gesprek en van beide kanten plezierig.

Deze dienst is met Jannie samen voorbereid. De bijbelse teksten en liederen, maar ook het meedoen van de broers Stevens, vroegere buurtjes, aan de lezingen voelt als een thuiskomen in een open

geloofsgemeenschap. Het lied 'Vlammen zijn er vele' (970) bezingt wat Jannie bedoelt: in de veelheid zijn wij één in Christus.

Toespraak

Er ligt een wat verwarrende week achter ons. Aanslagen in binnen- en buitenland, verkiezingsuitslagen die verbazing uitlokken, en een wereld elders overspoeld met orkaanwater, tot een onverwacht tragisch overlijden in de nabije familiekring. Wat er in de Psalm staat: 'Stilte voor Hem' is misschien wel het enige antwoord dat we kunnen geven op wat er allemaal is gebeurd. Wij kunnen er niet om heen om dit alles hier in dit gewijde uur te benoemen: in onze gemeenschap die begaan is met het lot van veel en van velen, maar die tegelijk machteloos staat tegenover even zovele zorgen, want konden wij de wereld maar redden. Maar vandaag worden wij opnieuw geroepen om onze weg als een mens van de vrede te hervatten. Niet alleen vanwege gevoelens van medeleven, maar ook omdat we een Woord tot leidraad hebben waaruit we onze inspiratie halen en kracht putten. Dat ons met alles wat er om ons heen aan niet te bevatten gebeurtenissen bevestigt 'dit is het niet', en ons bemoedigt: maar geef nooit op je hoop en je verlangens. Dat Woord dat zegt: ik trek met je mee door alles heen, kome wat komt.

Huub Oosterhuis schreef in zijn boekje *Red hen die geen verweer hebben* (Ten Have 2012), naar Psalm 37, dat als je verwacht raakt van de vele honderden vragen die wij plegen te stellen, en wanneer die onbeantwoord blijven, dat je dan terug moet gaan naar de eerste regels van het boek Genesis. Want daar staat: "In den beginne ... God sprak: Er zij licht'. Vergeet nooit dat het met licht, en om licht, begonnen is. Tegen alle duisternis in'. Dat had hij weer geleerd van zijn joodse leermeesters. Ga, wanneer we het niet meer weten terug naar het begin. Hoe was het ook alweer? Daar vinden wij de Bron van alle leven die onze honger stilt en dorst lest, die ons troost geeft; en die vanuit de chaos ons toeroept 'kom tot de orde' – denk maar aan de voorzitter van het Britse parlement hoe dat ongeveer moeten hebben geklonken (*Order! Order!*). Van daaruit kan je weer opnieuw beginnen, zoals we elke keer mogen doen wanneer wij hier samenkomen. Het leven bestaat bij de gratie van Zijn zegen.

Wij worden vanaf dit uur weer opgeroepen uit de verwarring op te staan en onze weg als een mens van de vrede te hervatten. Hoe doe je dat? Wie zal zeggen wat vrede is en wat niet? Hij heeft de trekken van een messias lees ik, en van een playboy, jong, talentvol, welbespraakt, charismatisch, weet velen te inspireren, te mobiliseren tot een nieuwe beweging en het land te veroveren voor zijn ideeën. Een frisse wind. Is dat dan niet goed? Wanneer er iets of iemand succesvol is spelen we met geloofsbegrippen die het aanzien helpen vergroten. Een Messias, een Verlosser. Maar zegt de Psalm, als er iemand opstaat die tot je zegt: volg mij, ik zal je de weg wijzen, kan dat angstaanjagende vormen aannemen. Zo iemand heeft het aanzien van een ceder. Dat is aan de ene kant een imposant soort boom, majestueus, kan heel oud zijn en nog steeds lekker geuren. Maar de ceder wordt in de Bijbel aan de andere kant ook vaak genoemd als het symbool van een macht en een kracht, dat niet van zijn plaats te krijgen is zo vast geworteld. Dat soort van ceders waren er vele in de geschiedenis, ook halverwege de twintigste eeuw. Mooi, idealistisch en onwrikbaar zijn, roept verwarring op. Maar dan fluistert de Psalm ons toe: blijf je wel scherp zien? Is het licht dat je ziet geen duisternis? Laat je niet misleiden.

Waar de Psalm voor wil waken is dat we ons niet laten meeslepen door blind te varen op wat ogenschijnlijk goed en glansrijk is. Het speelt in op de situatie van de stad Jeruzalem toen die nog bezet was door een ceder van een vreemde mogendheid. Het moet nog voor de zesde eeuw voor Jezus zijn geweest. Toen werd al ingezien dat wij mensen gevoelig kunnen zijn voor een politieke macht van godloochenaars die met elkaar verbonden zijn in een coalitie van de firma Ploert en Schender – kenden wij ook niet zo'n beweging van meelopers in de afgelopen eeuw? En wat richten die uit? Zoals dat wel vaker gebeurt kan je door mooie praatjes wel van alles worden beloofd. Maar later zal dan blijken dat je er bent ingeluisd. De vreemde bezetter van de stad leidde een luxueus leventje, terwijl de weerloze inwoners tegenspoed ondervonden wat tot hun verontwaardiging leidde. Slechts een kleine stap was nodig, en je kon dat leven ook verkrijgen als je maar meedeed. Maar wie zich daar niet van bewust is, wordt ingekapseld in een systeem waar je niet in wil vast komen te zitten. Daarom roept de wijze psalmschrijver op: 'Wees niet jaloers op de kwaaien, de ploerten, benijd ze toch niet. Als graspollen dorren ze weg'. Ga niet in op de verleiding om met de kwaaien mee te doen, dat is van korte duur en de gevolgen ervan duren veel langer. Ook in Jezus' tijd was er een joodse groepering, zij noemden zich de Sadduceeën. Een elitaire partij die met de Romeinse bezetter heulde. Zij zagen in dat Romeinse Rijk, het messiaanse vrederijk doorbreken maar dat kwam niet uit. Een andere joodse groepering noemde zich de Zeloten, een gewapende guerrillabeweging. Het messiaanse vrederijk ging ook hen ter harte, maar ze wilden dat gewapenderhand verdedigen. Maar in die Sadduceeën geloofden ze niet, ze zouden hun wel een lesje leren. Ja, als het vrederijk je ter harte gaat, waar zet je dan je kaarten op? Op hem, op haar, op hun? Wie heeft er gelijk? Wat moet ik kiezen? Wat staat er op het spel? Wat moet er worden gered? Verwarring alom. Heb ik goed gedaan?

'Vergeet dan nooit dat het met licht, en om licht, begonnen is. Tegen alle duisternis in'.

Als je erop terugkijkt dan is het verbazingwekkend hoe machthebbers de wereld naar hun hand kunnen zetten. Er wordt wel eens gezegd dat de wereld veranderde na 1980, door het aantreden van de Britse IJzeren Lady, vriendin en groot bewonderaar van dictator Pinochet, en goede maatjes met de Amerikaanse Reagan. Zij was het type leider dat in de Psalm omschreven wordt als een onwrikbare ceder. En zij tekende dit op: 'Er bestaat niet zoiets als algemeen belang; er bestaan alleen individuen en families'. Wat betekent dat? Dat wanneer wij zonder families zouden zijn, wij in het ernstigste geval worden overgelaten aan het lot dat door niemand anders wordt mee gedragen. Want er is ook niet een solidaire samenleving waar iemand je ziet, je hoort of opmerkt. Daarom in de Psalm de oproep: 'Red hen die geen verweer hebben'. Een leus waarmee je moet blijven bonzen op de deuren van hen die vergeten wat het is om een medemens te zijn. Goed verwoord in het gedicht van Karel Eykman: 'Wat mensen moeten weten'.

De avond van de week met Annelies Klinefelter toonde aan hoe belangrijk een tegenbeweging is voor mensen zonder verweer. Zij bezocht de Amerikaans-Mexicaanse Muur. Dat er gelukkig nog gezinnen zijn die vluchtelingen opvangen, met dank aan de toch niet altijd waterdicht gebouwde muur. En zij werkte voor langere tijd op Lesbos voor de aangekomen bootvluchtelingen onder schrijnende omstandigheden. Daar is ook Jannie getuige van geweest. Als toerist naar Kos gevlogen met koffers vol babykleden, fietste ze als een door de hotelgasten verklaarde gek naar de tenten om mee te helpen. En wat kunnen wij doen? Joyce mailde me: 'Zo mogelijk zelf aanwezig zijn, zo mogelijk financiële hulp bieden en als dat niet mogelijk is, in de stilte van je eigen hart onze hemelse Vader bidden om hulp en steun voor alle vluchtelingen en alle vrijwilligers. Ook voor regeringsleiders, zodat

ze een barmhartig beleid gaan voeren'. Stilte voor Hem, dus. En Annelies liet weten dat Lesbos en de Muur ook om ons heen te vinden zijn. Mensen met een vluchtgeschiedenis, getraumatiseerd, zoekend naar een veilig land. Maar ook vele anderen zonder die vluchtgeschiedenis. Zij die hier geboren en getogen zijn, maar zich niet gedragen voelen in het lot dat hen is overkomen. Dat we ook hier, hen kunnen redden die geen verweer hebben. En soms zijn wij dat zelf. Wanneer wij met stomheid zijn geslagen en weerloos staan tegenover zoveel dat wij niet kunnen bevatten. Wanneer wij de armen waarmee wij de ander anders zo liefdevol omhelzen nu ten hemel heffen. Wanneer de voeten van de vrede ons verstijfd vastzetten aan de grond. Dan is het goed dat er een geloofsgemeenschap is die je met aandacht omringt.

Geloof is een waagstuk op het scherp van de snede. Het is niet een beetje van dit en een beetje van dat. Daar zitten zij die geen verweer hebben niet op te wachten. Er zit kracht in het DNA van het geloof: dat weet ceders van hun plaatsen weg te rukken. Treffend verwoord in: 'Ik zag in de verte een ceder - toen ik voorbijkwam was hij geveld. Zo gaat het. Vertrouw die Ene. Stilte voor Hem. Verwacht Hem, Hij zal komen'.